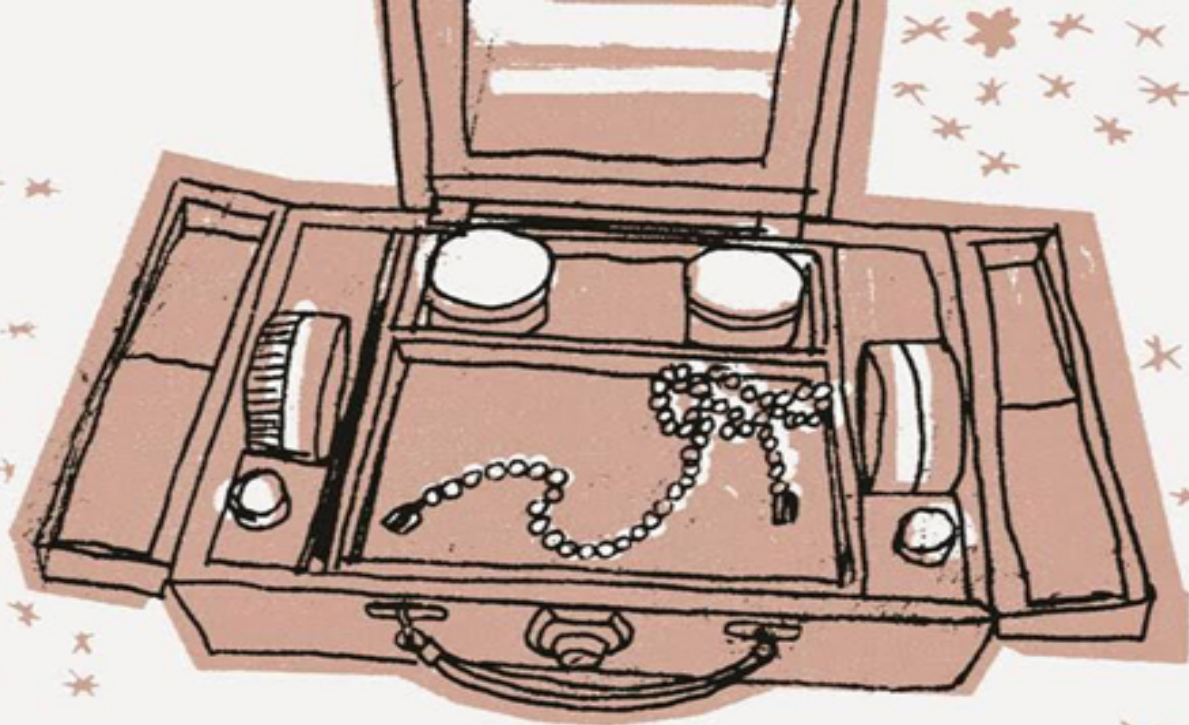
 l'altra
editorial

Un vespre al paradís —*Lucia* *Berlin*

Traducció de Josefina Caball

Un vespre al paradís

LUCIA BERLIN

UN VESPRE AL PARADÍS

Pròleg de Mark Berlin
Traducció de Josefina Caball

Barcelona

Títol original: *Evening in paradise : more stories*
© 1981, 1984, 1985, 1988, 1991, 1990, 1993, 1997, 1998, 1999, Lucia Berlin ©
2018, Hereus de Lucia Berlin
Publicat d'acord amb Farrar, Straus and Giroux, LLC, New York.

Primera edició: novembre del 2018

© de les traduccions:
— pel pròleg i «Tocadors musicals»: Eugènia Broggi
— per «A vegades a l'estiu»: Albert Torrescasana
— per la resta de contes: Josefina Caball

© d'aquesta edició: L'Altra Editorial
Gran Via de les Corts Catalanes, 628, àtic 2a
08007 Barcelona
www.laltraeditorial.cat
Maquetació: EdicTal

Producció de l'ebook: booqlab
ISBN: 978-84-122064-4-9

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra
requereix l'autorització prèvia i per escrit de L'Altra.
Tots els drets reservats.

TAULA

Pròleg: «La història és el que compta», *per Mark Berlin*

UN VESPRE AL PARADÍS

Tocadors musicals

A vegades a l'estiu

Andado: un idil·li gòtic

De la pols a la pols

Itinerari

Lead Street, Albuquerque

Nadal. Texas. 1956

La casa de tova amb teulada de llautó

Un dia boirós

Temps de cirerers florits

Un vespre al paradís

La Barca de la Ilusión

La meva vida és un llibre obert

Les esposes

Nadal, 1974

El Pony Bar, Oakland

Filles

Dia de pluja

El guardià del nostre germà

Perduda al Louvre

Sombra

Luna Nueva

PRÒLEG: «LA HISTÒRIA ÉS EL QUE COMPTA»

MARK BERLIN

La Lucia, beneïda sigui, era una persona rebel i una artista extraordinària, i en els seus temps ballava. M'agradaria poder-vos-ho explicar tot, com la vegada que va recollir l'Smokey Robinson a l'Avinguda Central d'Albuquerque, fumant-se un porro, de camí cap al bolo que ell tenia en un local polinesi. Va arribar tard a casa, encara amb un rastre de Chanel sota l'olor de suor i de tabac. Vam anar a una dansa sagrada a Santo Domingo Pueblo de Nou Mèxic, convidats per un sacerdot de segona. Quan un dels que ballaven va caure, la Lucia es va pensar que era culpa d'ella. Per desgràcia, tothom va pensar el mateix, perquè érem els únics de fora. Durant anys, allò va ser el nostre tòtem de la mala sort. Tota la família vam aprendre a ballar a les platges, als museus, en restaurants i clubs com si fossin casa nostra, passant per centres de desintoxicació, calabossos i cerimònies de premis, amb ionquis, xulos, prínceps i innocents. El cas és que, si hagués d'explicar la història de la Lucia, fins i tot des del meu punt de vista (objectiu o no), s'entendria com a realisme màgic. És impossible que ningú s'arribi a creure la seva història.

El meu primer record és el de la veu de la Lucia llegint-nos un conte al meu germà Jeff i a mi. Tant és quin conte fos perquè cada nit ens n'explicava un, amb la seva dolça cantarella mig de Texas mig de Santiago de Xile. Cançons com «La vall del riu vermell». Era culta però senzilla, i per sort no tenia aquella veu nasal d'El Paso de la seva mare.

Probablement vaig ser l'última persona que hi va parlar, i altra vegada em va llegir alguna cosa en veu alta. No recordo què era (la crítica d'un llibre, un fragment dels centenars de manuscrits que la gent li demanava que llegís, una postal), només la seva veu clara i carinyosa, espirals d'encens, fils de sol ponent. Després ens vam quedar asseguts tots dos, en silenci, mirant la seva biblioteca, conscients del poder i de la bellesa de les paraules en aquelles prestatgeries. Una imatge per assaborir i retornar-hi.

Junt amb el sentit de l'humor i l'escriptura, vaig heretar el seu mal d'esquena, i gemegàvem i rèiem a l'uníson i en sintonia cada vegada que ens estiràvem per agafar un tros més de Cambozola, una torradeta o un gra de raïm. Ens queixàvem dels medicaments i dels efectes secundaris. També ens feia riure el primer precepte del budisme: viure és sofriment. I la visió mexicana que la vida és barata, però que clarament pot ser divertida.

Com a mare jove, ens arrossegava pels carrers de Nova York: a museus, a conèixer altres escriptors, a veure com s'imprimien textos o com treballaven els pintors, a escoltar jazz. I de cop érem a Acapulco, i després a Albuquerque. Les primeres parades en una vida que canviava de domicili cada nou mesos, més o menys. Així i tot, casa era sempre ella.

Viure a Mèxic l'acollonia. Escorpins, cucs intestinals, cocos que queien dels arbres, policies corruptes i camells molt entregats a la feina; però com vam recordar el dia abans del seu aniversari, millor o pitjor, ens en vam sortir. Ella va sobreviure a tres marits i qui sap quants amants: i els metges li havien dit als catorze anys que no podria tenir fills i que no viuria més enllà dels trenta! Va parir quatre fills, dels quals jo soc el més gran i el més problemàtic, i vam ser tots molt complicats d'educar. Però ella ho va fer. I ho va fer bé.

S'ha parlat molt del seu alcoholisme, i ella va haver de lluitar contra la vergonya que això li provocava, però al final va viure vint anys sòbria, va escriure les seves millors obres i va inspirar una bona part de les noves generacions gràcies a les seves classes. Això últim no sorprèn gaire a ningú, perquè havia fet classes intermitentment des que tenia vint anys. També va passar temps difícils, fins i tot perillosos. La mare es preguntava sovint, en veu alta, com és que no va venir mai ningú a buscar-nos i prendre-li la nostra custòdia quan ella estava més fotuda. No ho sé, hem sortit prou bé. Als barris residencials ens hi hauríem florit: érem la Tribu dels Berlin.

Moltes de les coses que vam viure semblen increïbles. Les històries que hauria pogut explicar, ella. Com la vegada que es va banyar en pilotes a Oaxaca després de prendre's uns bolets amb un amic pintor. Es van horroritzar quan van sortir de l'aigua tenyits de cap a peus pel coure del riu. M'hauria agradat veure com quedava amb el seu xal rosa!

No intentaré descriure la colònia de rehabilitació de ionquis que hi havia als afores d'Albuquerque (llegiu el seu conte «Esgarriats», a *Manual per a dones de fer feines*), però imagineu-vos Buñuel i Tarantino rodant una pel·lícula dins d'una altra pel·lícula amb seixanta expresidiaris rudes, Angie Dickinson, Leslie Nielsen, una dotzena de zombis i la ja esmentada Tribu dels Berlin.

El meu record favorit és d'una posta de sol a Yelapa refulgint en el saxo del Buddy Berlin, remolins de bebop i fum de llenya mentre la mare cuinava el sopar en un comal, la cara radiant per la llum coral·lina; uns flamencs que pescaven amb les potes doblegades al llac d'allà fora, el clapoteig de les onades i el rauc de les granotes, i el cruixit dels nostres peus sobre la sorra gruixuda; fent els deures a la llum d'una làmpara i de l'aspra veu de Billie Holliday.

La mare escrivia històries reals: no necessàriament autobiogràfiques, però prou a prop de la realitat. Les històries i els records de la nostra família s'han reconstruït, embellit i editat fins al punt que ja no sé què va passar exactament. La Lucia deia que això tant era: la història és el que compta.

Mark Berlin, el primer fill de Lucia Berlin, va ser escriptor, xef, artista, esperit lliure, amant dels animals i de qualsevol cosa cuinada amb all. Va morir l'any 2005.

UN VESPRE AL PARADÍS

TOCADORS MUSICALS

«Fill meu, fes cas del mestratge del pare, no rebutgis la instrucció de la mare: com una diadema t'adornaran el front, t'engalanaran com els collarets».

La Mamie, la meva àvia, va llegir-ho dues vegades. Vaig intentar recordar quina instrucció havia rebut. No et fiquis els dits al nas. Però volia un collaret, una cadeneta que fes soroll quan rigués, com la d'en Sammy..

Vaig comprar una cadeneta i vaig anar a la central d'autobusos Greyhound, on hi havia una màquina que imprimia coses sobre discos metàl·lics, amb una estrella al mig. Hi vaig escriure LUCHA i me'l vaig penjar al coll.

Va ser a finals de juny del 1943 quan en Sammy i en Jake ens van deixar entrar a la Hope i a mi. Parlaven amb en Ben Padilla i al principi ens van fer fora. Quan en Ben se'n va anar, en Sammy ens va cridar des del porxo.

–Seieu, que us deixarem entrar en un assumpte.

Seixanta cartolines. A dalt de cada cartolina hi havia una fotografia acolorida d'un tocador musical. Al costat hi havia una pestanya vermella que deia NO L'OBRIU. Sota la pestanya hi havia un dels noms. Trenta noms de tres lletres amb una línia al costat. AMY, MAE, JOE, BEA, etc.

–Costa cinc cèntims provar sort amb un nom. Hi escriviu el nom de la persona al costat. Quan hàgiu venut tots els noms d'una cartolina, aixequem la pestanya vermella. La persona que ha triat el nom que surti, guanya el tocador.

–Hi ha un colló de tocadors musicals! –va riure en Jake.

–Calla, Jake. Aquestes cartolines m'arriben de Chicago. Per cadascuna en treus un dòlar i mig. Jo els envio un dòlar per cadascuna i ells m'envien els tocadors. ¿Ho capteu?

–Sí –va dir la Hope–. ¿I què?

–Doncs que us pagaré un quart de dòlar per cada cartolina que vengueu, i nosaltres també ens quedarem un quart de dòlar. Això ens fa socis a parts iguals.

–No podran vendre totes aquestes cartolines –va dir en Jake.

–I tant que sí –vaig dir. Odiava en Jake. Vandal adolescent.

–Esclar que poden –va dir en Sammy. Va donar les cartolines a la Hope.– La Lucha s'encarrega dels diners. Són dos de dotze...Vinga, som-hi... Us cronometrarem.

–Bona sort! –van cridar. S'empenyien l'un a l'altre sobre la gespa, rient.

–S'estan enfotent de nosaltres! Es pensen que no ho aconseguirem!

Vam trucar a la primera porta, va sortir una dona i es va posar les ulleres. Va comprar el primer nom, abe. Va escriure el seu nom i la seva adreça al costat, ens va donar cinc cèntims i el seu llapis. Precioses, ens va dir.

Vam picar a totes les cases d'aquella banda del carrer Upson. Quan vam arribar al parc ja havíem venut vint noms. Vam seure al mur del jardí de cactus, sense alè, triomfants. La gent pensava que érem encantadores. Érem petites per la nostra edat. Set anys. Si obria una dona, em tocava a mi. Duia els cabells rossos molt llargs, feien el doble del meu cap, una gran herba rodadora, tota groga. «Una aurèola de fils d'or!». Com que m'havien caigut totes les dents, treia la punta de la llengua quan somreia, com si fos tímida. Les dones m'acaronaven el cap i s'inclinaven per sentir què deia: «¿Què dius, angelet? Oh, i tant, encantada!».

Si era un home, ho feia la Hope. «Cinc cèntims, escull un nom!», deia arrossegant les paraules, allargant-los la cartolina i el llapis abans que poguessin tancar la porta. Li deien que era molt atrevida i li pessigaven les galtes fosques i ossudes. Ella els clavava la mirada a través del vel espès i negre dels cabells.

Ara només ens preocupava el temps. Era difícil endevinar si la gent seria a casa o no. Trucàvem als timbres, esperàvem. El pitjor era quan érem l'única visita en «tant de temps». Tota aquella gent era molt gran. La majoria devien morir al cap de poc.

A part de la gent solitària i dels que pensaven que érem un encant, n'hi havia alguns –dos aquell dia– que realment sentien que era un bon presagi

obrir la porta i que se'ls oferís una oportunitat, una tria. Eren els que ens prenien més temps, però ens era igual. Ens esperàvem, sense alè també, mentre parlaven amb si mateixos. Tom? Ai, Tom dels collons. Sal. La meva germana em deia Sal. Tom. Sí, triaré Tom. ¿I si és el que surt?

No vam ni anar a les cases de l'altra banda del carrer Upson. Vam vendre la resta als apartaments que hi havia creuant el parc.

La una. La Hope va donar les cartolines a en Sammy, jo li vaig deixar caure els diners sobre el pit. «Déu meu!», va dir en Jake.

En Sammy ens va fer petons. Ens vam posar vermelles, somrient a la gespa.

–¿Qui ha guanyat?

En Sammy es va asseure. Duia els genolls dels Levis verds i humits, els colzes verds de l'herba.

–¿Què hi diu? –La Hope no sabia llegir. Havia suspès primer. ZOE.

–Qui? –Ens vam mirar.– ¿Qui era, aquest?

–És l'últim de la cartolina.

–Oh.

L'home que duia unguent a les mans. Psoriasi. Ens va saber greu, hi havia dues persones molt maques que hauríem volgut que guanyessin.

En Sammy va dir que ens podríem quedar les cartolines i els diners fins que les haguéssim venut totes. Ens les vam endur per sobre de la tanca i per sota del porxo. Vaig trobar una panera vella per guardar-les.

Vam agafar tres cartolines i vam marxar pel camí de darrere. No volíem que en Sammy i en Jake es pensessin que estàvem massa impacients. Vam creuar el carrer, vam córrer de casa en casa trucant a les portes, vam baixar fins a l'altra banda del carrer Upson. Vam baixar per un costat del parc Mundy fins a la tenda Sunshine.

Havíem venut dues cartolines senceres i sèiem a la vorera bevent suc de raïm. El senyor Haddad ens en guardava ampolles al congelador, i el suc sortia mig fos, com un polo quan es desfà. Els autobusos havien de fer un gir tancat a la cantonada, ens passaven fregant i tocaven el clàxon. Darrere nostre la pols i el fum s'aixecaven al voltant de la muntanya de Cristo Rey, escuma groga dins del sol de tarda de Texas.

Vaig llegir els noms en veu alta, una vegada i una altra. Vam posar unes ics al costat dels que esperàvem que guanyessin, unes os al costat dels que no.

El soldat descalç, «Necessito un tocador musical!». La senyora Tapia, «Passeu, passeu! Que contenta estic de veure-us!». Una noia de setze anys, acabada de casar, que ens va ensenyar com havia pintat la cuina de color rosa, tota sola. El senyor Raleigh, inquietant. Havia fet callar dos grans danesos, li havia dit tap de bassa sexi a la Hope.

–Saps? Podríem vendre mil noms al dia, si tinguéssim patins.

–I tant, necessitem uns patins.

–¿Saps quin problema hi ha?

–Quin?

–Sempre diem «¿Vol fer una aposta?»; hauríem de dir «apostes».

–¿I si diem «Vol comprar una cartolina sencera»?

Vam riure, contentes, assegudes a la vorera.

–Anem a vendre l'última.

Vam girar la cantonada, al carrer de sota del parc Mundy. Era fosc, embullat d'eucaliptus, figueres i magraners; jardins mexicans, falgueres i baladres i zínnia. Les velles no parlaven anglès. «No, gracias», i tancaven les portes.

El capellà de la Sagrada Família ens va comprar dos noms. JOE i FAN.

Després hi havia una zona de dones alemanyes, amb farina a les mans. Tancaven les portes de cop. Tsch!

–Anem's-en a casa... Aquí la cosa no va.

–No, que a prop de l'escola Vilas hi ha molts soldats.

Tenia raó. Els homes s'estaven a fora amb pantalons militars i samarretes, regant la gespa grogenca i bevent suc de remolatxa. La Hope es va encarregar de vendre. Els cabells se li enganxaven a flocs a la cara de color d'oliva siriana, com una cortina de granissa negra.

Un home ens va donar un quart de dòlar i la seva dona el va cridar abans que li poguéssim tornar el canvi. «Apunta-me'n cinc!», va cridar a través de la porta mosquitera. Vaig començar a escriure el seu nom.

–No –va dir la Hope–. Que els podem tornar a vendre.

En Sammy va obrir les pestanyes.

La senyora Tapia havia guanyat amb sue, el nom de la seva filla. L'haviem marcat amb una ics, era tan maca. La senyora Overland va guanyar la següent. Cap de les dues recordava qui era. El tercer guanyador era un home que havia comprat lou, que en realitat li hauria d'haver tocat al soldat que ens havia donat un quart de dòlar.

–L'hi hauríem de donar al soldat –vaig dir.

La Hope va enretirar-se els cabells per mirar-me, gairebé somrient...

–D'acord.

Vaig saltar la tanca del nostre jardí. La Mamie regava. La meva mare jugava al bridge, jo tenia el sopar al forn. Vaig llegir els llavis de la Mamie per sobre de les notícies de l'H.V. Kalterborn que retronaven des de dins. L'avi no era sord, però posava el volum de la ràdio molt alt.

–¿Vols que regui jo, Mamie?

No gràcies.

Vaig fer topar la porta de vidre policromat contra la paret. –Vine aquí! –va cridar l'avi per sobre la ràdio. Sorpresa, vaig córrer cap a dins, vaig començar a enfil·lar-me-li a la falda però em va empènyer enllà amb un retall de diari.

–¿Que has estat voltant amb aquells àrabs fastigosos?

–Són sirians –vaig dir. El seu cendrer tenia una resplendor vermella com la porta de vidre policromat.

Aquella nit hi havia Fibber McGee & Amos and Andy a la ràdio. No sé per què li agradaven tant. Sempre deia que odiava els negres.

La Mamie i jo sèiem amb la Bíblia al menjador. Encara érem amb als Proverbis.

–Val més correcció franca que un amic que calla els defectes.

–¿Per què?

–Deixa-ho córrer.

Em vaig adormir i em va dur al llit.

Em vaig despertar quan va arribar la mare, em vaig quedar desperta mentre ella menjava bastonets de formatge i llegia una novel·la negra. Al cap dels anys, vaig concloure que només durant la Segona Guerra Mundial la meva mare s'havia menjat més de 950 caps de bastonets de formatge.

Volia parlar amb ella, explicar-l'hi tot sobre la senyora Tapia, el noi dels gossos, com en Sammy ens havia ofert d'anar a mitges. Li vaig posar el cap a l'espatlla, ple de molles de bastonet, i em vaig adormir.

L'endemà, la Hope i jo vam anar primer als apartaments de l'avinguda Yandell. Dones de militars amb rul·los i bates de pelfa, emprenyades perquè les havíem despertat. Cap d'elles va voler apostar. «No, no tinc ni un rab».

Vam agafar l'autobús fins al Plaza, i d'allà un altre fins a Kern Place. Gent rica, paisatges enjardinats, campanetes a les portes. Això era millor encara que les velletes. Noies d'organitzacions juvenils de Texas, morenes, amb pantalons curts, pintallavis i criats de pel·lícula. Dubto que haguessin vist mai nenes com nosaltres, nenes vestides amb les camises velles de crepè de les seves mares.

Nenes amb aquells cabells que dúiem. Mentre que a la Hope li queien sobre la cara com quitrà negre espès, els meus s'eriçaven amunt com una pilota de platja groga i estufada, espetegant al sol.

Sempre reien quan descobrien què estàvem venent, i anaven a buscar «canvi». Vam sentir que una d'elles parlava amb el marit, «Vine a veure-les. Són pobres de debò!». Va venir, i va ser l'únic que va apostar. Les dones només ens donaven diners. Els seus fills ens miraven, pàl·lids, des dels seus gronxadors.

«Anem a l'estació...». Ja hi anàvem abans de vendre cartolines, a passar l'estona i mirar la gent com es feien petons i ploraven, per recollir les monedes que queien a terra sota el prestatge de baix del quiosc. Tan bon punt vam entrar ens vam empènyer l'una a l'altra, rient. ¿Com és que no se'ns havia ocorregut abans? Milions de persones amb cèntims i res a fer excepte esperar. Milions de soldats i mariners que tenien una nòvia o una dona o un fill amb un nom de tres lletres.

Vam fixar-nos un horari. Als matins anàvem a l'estació de tren. Hi havia mariners estirats als bancs de fusta, amb les gorres a sobre els ulls, com si fossin parèntesis.

–Eh? Oh, bon dia, precioses. I tant.

Vells asseguts. Pagaven cèntims per parlar de l'altra guerra, d'alguna persona morta amb un nom de tres lletres.

Vam entrar a la sala d'espera per a gent de color, vam vendre tres noms abans que un revisor blanc ens fes fora agafant-nos pels colzes. Passàvem tardes als Centres Militars de l'altra banda del carrer. Els soldats ens donaven dinar gratis, pernil passat i sandvitxos de formatge embolicats amb paper de cera, coca-coles, xocolatines. Jugàvem a ping-pong i a les màquines del milió mentre els soldats omplien les cartolines. Una vegada vam guanyar un quart de dòlar cadascuna picant el comptadoret que registrava els soldats que entraven mentre la dona que se n'encarregava se n'havia anat a alguna banda amb un mariner.

Més soldats i mariners anaven arribant amb cada tren. Els que ja eren allà els deien que apostessin amb nosaltres. A mi em deien Cel, i a la Hope, Infern.

El pla era quedar-nos les seixanta cartolines fins que les haguéssim venut totes, però cada vegada cobràvem més diners i propines extres, i no ho podíem ni comptar.

De totes maneres, no ens podíem aguantar les ganes de veure qui havia guanyat, encara que només faltessin deu cartolines. Vam portar a en Sammy les tres capses de cigars plenes de diners i les cartolines.

–¿Setanta dòlars? –Déu meu. Es van asseure a la gespa.– Coi de nenes, quina bogeria. Ho han aconseguit.

Ens van fer petons i ens van abraçar. En Jake no parava de rodolar sobre l'herba, aguantant-se la panxa, cridant:

–Déu meu, Sammy, quina llumenera, ets un geni.

En Sammy ens va abraçar.

–Sabia que ho aconseguiríeu.

Va repassar totes les cartolines, passant-se la mà pels cabells llargs, tan negres que sempre semblaven molls. Va riure's dels noms que havien guanyat.

PFC Octavius Oliver... Fort Sill, Oklahoma.

–Ei, ¿d'on l'heu tret, aquesta penya?

Samuel Henry Thoper, Qualsevol lloc, Estats Units. Era un home gran de la sala d'espera per a gent de color que ens havia dit que ens quedéssim el tocador musical si guanyava ell.

En Jake va anar a la tenda Sunshine i ens va dur polos de plàtan. En Sammy ens va preguntar sobre tots els noms, i sobre com ho havíem aconseguit... Li vam parlar de Kern Place i les mestresses de casa guapes amb camises vestits de cambrai, del Centre Militar, de les màquines del milió, de l'home fastigós dels grans danesos.

Ens va donar disset dòlars... més del cinquanta per cent. No vam ni agafar un autobús, vam córrer cap al centre, al Penny's. Lluny. Vam comprar uns patins i la clau per ajustar-los, braçalets de la sort a Kress i una bossa de festucs vermells salats. Vam seure al costat dels caimans a la plaça... Soldats, mexicans, borratxos.

La Hope va mirar al seu voltant.

–Podríem vendre'n aquí.

–No, ningú té diners, aquí.

–Excepte nosaltres!

–Lo pitjor serà repartir els tocadors musicals.

–No, perquè ara tenim patins.

–Demà hem d'aprendre a patinar. Fins i tot podríem patinar viaducte avall i mirar el cagaferro a la foneria.

–Si la gent no són a casa les podem deixar darrere la mosquitera.

–Els vestíbuls dels hotels serien un bon lloc per vendre.

Vam comprar uns entrepans regalimosos i refrescos de sarsaparrella per endur. Amb això se'ns van acabar els diners. Vam esperar a menjar-nos-ho fins a arribar al solar del començament del carrer Upson.

El solar era a dalt d'un turonet amb una tanca de maons, molt per sobre de la vorera, ple de plantes grises i embullades que treien brots liles. Entre les plantes, per tot el solar, hi havia vidres trencats tenyits pel sol de diferents tonalitats de lavanda. En aquella hora del dia, al capvespre, el sol queia sobre el solar amb una inclinació que feia que la llum semblés venir de sota, de dins dels brots florits, de les pedres d'ametista.

En Sammy i en Jake estaven rentant un cotxe. Un trasto blau sense sostre ni portes. Vam córrer l'última illa de cases amb els patins repicant a dins les caixes.

–¿De qui és?

–Nostre, ¿voleu anar a fer un volt?

–¿D'on l'heu tret?

Estaven netejant les rodes.

–D'un que coneixem –va dir en Jake–. ¿Voleu anar a fer un volt?

–Sammy!

La Hope estava dreta sobre el seient. Semblava boja. Jo encara no ho havia entès.

–Sammy, ¿d'on has tret els diners per a aquest cotxe?

–Ah, d'aquí i d'allà... –En Sammy li va fer un somriure, va beure aigua de la mànega i es va eixugar la barbeta amb la camisa.

–¿D'on has tret els diners?

La Hope semblava una bruixa vella, anciana, pàl·lida i esgrogueïda.

–Mentider fill de puta! –va cridar.

Aleshores ho vaig entendre. La vaig seguir passant per sobre la tanca fins a sota el porxo.

–Lucha! –va cridar en Sammy, el meu primer heroi, però vaig seguir-la a ella, que seia a la gatzeneta, al costat de la panera.

Em va donar la pila de cartolines completades.

–Compta-les.

Vaig estar-m'hi molta estona.

Més de cinc-centes persones. Vam mirar-nos les que havíem marcat amb una ics amb l'esperança que guanyessin.

–Podríem comprar tocadors musicals per a alguns...

Va bufar.

–¿Amb quins diners? A més, no existeixen els tocadors musicals. ¿Tu havies sentit mai a parlar de tocadors musicals?

Va obrir la panera i en va treure les deu cartolines buides. Estava com boja, arrossegant-se per la sorra sota el porxo com un gall moribund.

–¿Què fas, Hope?

Panteixant, es va ajupir sobre la mareselva que donava al jardí. Agafava les cartolines com si fossin el ventall d'una reina boja.

–Són meves, ara. Pots venir amb mi, anirem a mitges. O et pots quedar. Si vens voldrà dir que ets la meva sòcia i que no podràs tornar a parlar amb en Sammy mai més de la teva vida o et mataré amb un ganivet.

Se'n va anar. Em vaig estirar sobre la terra molla. Estava cansada. Volia quedar-me estirada allà per sempre i no fer mai més res.

Vaig jeure durant molta estona i després vaig saltar la tanca cap al carrer. La Hope estava asseguda a la vorera del revolt, els cabells com si dugués una galleda negra al cap.

–Som-hi –vaig dir.

Vam caminar amunt cap al carrer Prospect. Era el vespre, totes les famílies eren a fora regant la gespa, xerrant als balancins dels porxos que grinyolaven rítmicament, com els grills.

La Hope va picar a la porta d'una reixa darrere nostre. Vam avançar cap a la família pel camí de ciment. Te fred, asseguts als esglaons de les escales de l'entrada. Va allargar-los una cartolina.

–Triïn un nom. Deu cèntims per aposta.

L'endemà al matí ens hi vam posar d'hora, amb la resta de cartolines. No vam dir res dels nous preus, dels sis que havíem venut la nit anterior. I sobretot no vam dir res dels nostres patins, feia dos anys que somiàvem amb uns patins. Ni tan sols ens els havíem emprovat, encara.

Quan vam baixar de l'autobús al Plaza, la Hope em va repetir que em mataria si mai tornava a parlar amb en Sammy.

–Mai. ¿Vols que ho fem amb sang?

Ens passàvem el dia fent-nos talls als canells i segellant promeses amb sang.

–No.

Em vaig treure un pes de sobre. Sabia que tornaria a parlar amb ell, i sense sang pel mig no seria tan terrible.

L'Hotel Gateway semblava tret d'una pel·lícula ambientada a la selva. Escopidores, vanos de bambú, palmeres, fins i tot un home amb trajo blanc que es ventava com en Sidney Greenstreet, l'actor. Tothom ens engegava, sacsejaven el cap darrere els diaris com si sabessin coses de nosaltres. I a la gent li agrada l'anonimat dels hotels...

A fora vam travessar el carrer, el quitrà estovat per la calor, per agafar un autobús cap a Juárez. Mexicanes amb xals, feien olor de bosses de paper americanes i de blat de moro dolç, groc-taronja.

Territori desconegut, Juárez. Només en coneixia els bars amb fonts i miralls, els guitarristes que tocaven Cielito Lindo les nits que la mare sortia amb les vídues de guerra. La Hope només ho coneixia per les pel·lícules picants. La senyora Haddad sempre l'enviava a les cites de la Darlene amb soldats, perquè tot fos com cal.

Ens vam quedar a l'extrem final del pont de Juárez, recolzades com els taxistes, els venedors de serps de fusta s'amagaven en la foscor del bar Follies i sortien disparats quan els grups de turistes, soldadets que semblaven ninos oscil·lants, acabaven de creuar el pont.

Alguns ens somreien, delerosos d'agradar, de seduir. Tenien massa pressa i estaven massa incòmodes per mirar les nostres cartolines, ens llançaven monedes d'un cèntim, de cinc, de deu. «Teniu!». Els odiàvem, com si fóssim mexicanes.

Al vespre els soldats i els turistes vessaven de la rampa, feien gresca a la vorera dins de la brisa càlida carregada de tabac negre i cervesa Carta Blanca, amb les galtes vermelles, expectants... ¿què em trobaré? En passaven molts, ens entaforaven monedes a les mans sense mirar mai les cartolines que els ensenyàvem, ni mirar-nos als ulls.

Fèiem tentines, marejades de tantes rialletes nervioses, de tantes sacsejades, mentre sortíem del pas. Rèiem, ara descarades, com els venedors de serps de fusta i porquets de fang. Insolents, els barràvem el pas i els estiràvem la roba.

–Vinga, només una moneda... Compri un nom per deu cèntims... Vinga, senyora rica, una moneda i prou.

Capvespre. Cansades i suades. Ens vam recolzar contra la paret per comptar els diners. Els nois que enllustraven sabates ens miraven, fotetes, malgrat que havíem recaptat sis dòlars.

–Hope, llancem les cartolines al riu.

–Com? ¿I pidolar com aquests desgraciats? –Estava indignada.– No, vendrem tots els noms.

–En algun moment haurem de menjar.

–D’acord –va cridar a un dels nois del carrer–. Oye, ¿on podem menjar, per aquí?

–Menja merda, gringa.

Vam sortir del carrer principal de Juárez. Si miraves enrere encara podies veure’l, sentir-lo, olorar-lo, com un riu enorme contaminat.

Vam arrancar a córrer. La Hope plorava. No l’havia vista plorar mai.

Vam córrer com cabres, com poltres, amb els caps cots, fent clop-clop sobre les voreres plenes de fang, després a grans gambades esmorteïdes. Voreres de terra vermella, dura.

Avall unes escales de fang fins al Gavilán Café.

A El Paso, en aquella època, 1943, se sentien moltes històries sobre la guerra. El meu avi es passava el dia recopilant notícies de l’Ernie Pyle en un àlbum, la Mamie resava. La meva mare feia de voluntària a l’hospital, jugava a bridge amb els ferits de guerra. Portava soldats cecs o amb un sol braç a sopar a casa. La Mamie em llegia fragments d’Isaïes, de com algun dia tothom forjaria relles de les seves espases. Però jo no hi havia pensat. Simplement havia trobat a faltar i havia glorificat el meu pare, que era lloctinent en algun lloc a l’altra banda de l’oceà... Okinawa. Jo era una nena petita, i vaig pensar en la guerra per primera vegada quan vam entrar al Gavilán Café. No sé per què, recordo que hi vaig pensar aleshores.

Semblava que tots al Gavilán Café fossin germans, o cosins, o familiars d’alguna mena, encara que seguessin en taules separades o a la barra. Un home i una dona es barallaven i es magrejaven. Dues germanes flirtejaven a l’esquena de la seva mare. Tres germans molt prims, vestits amb roba texana de feinejar, inclinats sobre els seus tequiles amb el mateix floc de cabells que els penjava de manera idèntica, fraternal.

Era fosc i fresc i tranquil, tot i que tothom parlava i algú cantava. Les rialles eren relaxades, privades, íntimes.

Vam seure als tamborets de la barra. Va venir una cambrera carregant una safata amb un dibuix d’un paó blau i lila. Duia els cabells tenyits de henna vermella, amb les arrels negres, pentinat en petits flocs ondulats agafats amb

pintes d'or i de plata gravada i de trossos de mirall. La boca ressaltada amb pintallavis fúcsia. Les pestanyes verdes, un crucifix amb una papallona blava i verda li brillava entre els pits cònics, grocs i setinats.

–Hola –va somriure. Li brillaven les dents amb empastaments daurats, tenia les genives vermelles. Quina au del paradís més encisadora!

–¿*Qué quieren, lindas?*

–Tortillas –va dir la Hope.

La cambrera marieta es va inclinar cap a nosaltres, espolsant les molles amb les ungles vermell sang, murmurant paraules en espanyol.

La Hope va sacsejar el cap.

–*No sé.*

–¿*Son gringas?*

–No. –La Hope es va assenyalar a si mateixa. Siriana. I va parlar en sirià i la cambrera la va escoltar, movent la boca fúcsia, seguint les paraules.

–Eh!

–Ella sí que és gringa –va dir la Hope de mi. Van riure. Vaig envejar les seves llengües fosques, els seus ulls foscos.

–¿*Son gringas!* –la cambrera va fer saber a tothom que hi havia al cafè.

Un home vell se'ns va acostar, amb la copa i l'ampolla de Coronita a la mà. Tibat, dret, caminava recte i tot hispà amb el seu trajo blanc. El seu fill anava darrere d'ell amb un trajo ample, ulleres de sol i un rellotge de cadena. Era l'època del bebop, del Pachuco... El fill tenia les espatlles amples, a la moda, el cap acotat a l'altura de l'orgull del seu pare.

–¿Com te dius?

La Hope li va dir el seu nom sirià. Sha-a-hala. Jo li vaig donar el nom que em deien els sirians, Luchaha. Ni Lucia ni Lucha, Luchaha. Va dir els nostres noms a tothom.

La cambrera es deia Chata perquè el nas se li arronsava amunt com una canonada de desguàs. Literalment, vol dir poca cosa. O orinal. L'home vell es deia Fernando Velásquez i ens va donar la mà.

Després de saludar-nos, la gent del cafè ens va ignorar com abans, acceptant-nos amb una indiferència tranquil·la. Podríem haver-nos recolzat sobre qualsevol d'ells i adormir-nos.